

BAB III

MÉTODOLOGI PANALUNGTIKAN

3.1 Métode Panalungtikan

Ieu panalungtikan mangrupa panalungtikan kualitatif. Bogdan jeung Taylor (dina Muhammad, 2011:19) nétélakeun, yén panalungtikan kualitatif nya éta panalungtika nu hasilna data déskriptif mangrupa kekecapan tinulis atawa lisan tina tingkah polah jalma-jalma anu ditalungtik. Numutkeun jenisna, dina panalungtikan kualitatif aya anu disebut panalungtikan déskriptif. Panalungtikan déskriptif nya éta panalungtikan anu dilakukeun pikeun mariksa jeung ngukur gejala nu tangtu. Ieu panalungtikan kaasup kana panalungtikan déskriptif. Dina ieu panalungtikan, landasan tiori dibutuhkeun tapi teu digunakeun salaku dasar pikeun nangtukeun kritéria pengukuran kana gejala anu ditalungtik (Fathoni, 2006: 97).

Satulunya Danim (2002:41) nétélakeun, yén panalungtikan déskriptif nya éta panalungtikan anu dilakukeun pikeun ngadéskripsikeun hiji kajadian atawa daerah populasi nu tangtu sarta mibanda sifat faktual sacara sistematis jeung akurat. Saluyu jeung pamanggih Suyatna (2002:14), métode panalungtikan déskriptif nya éta panalungtikan anu mangrupa akumulasi data dasar ku cara déskriptif wungkul; teu nguji hipotésis, teu nyieun ramalan/prédiksi, atawa teu nyangking ma'na implikasi.

Pikeun ngahontal tujuan panalungtikan, panalungtik kudu maké métode panalungtikan anu cocog. Métode panalungtikan nya éta métode anu digunakeun waktu panalungtikan (Fathoni, 2006: 98). Métode asal kecap tina basa Yunani nya éta *methohodos* anu hartina jalan nu dipaké. Jadi, métode panalungtikan nya éta cara-cara mikir jeung ngalakukeun anu geus disiapkeun kalayan hadé pikeun ngayakeun panalungtikan sarta pikeun ngahontal hiji tujuan panalungtikan (Kartono, 1983:15-16).

Arikunto (1996:150) nétélakeun, yén métode panalungtikan téh nya éta cara anu digunakeun ku panalungtik dina ngumpulkeun data panalungtikan. Dumasar kana tujuan nu hayang dihontal, métode anu dipaké dina ieu panalungtikan nya éta

Dwi Komarasari, 2013

Kasenian Bring-Brung Di Kalurahan Ledeng Kacamatan Cidadap Kota Bandung Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMA
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

métode déskriptif. Métode déskriptif nya éta métode anu digunakeun pikeun ngayakeun *pemeriksaan* jeung ngalakukeun *pengukuran-pengukuran* kana gejala émpirik anu ditalungtik (Fathoni, 2006:100).

Métode déskriptif dina ieu panalungtikan digunakeun pikeun ngadéskripsiun kasenian Bring-brung. Ieu panalungtikan museur kana prak-prakan, pakakas (*properti*), simbol-simbol dina prak-prakan, jeung pakakas anu digunakeun.

3.2 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik nu digunakeun dina ngumpulkeun data nya éta ulikan pustaka, obsérvasi, wawancara, jeung dokumentasi.

3.2.1 Téhnik Ulikan Pustaka

Dina téhnik ulikan pustaka (*literature*) panalungtik maca, néangan sarta neuleuman eusi buku-buku pikeun nangtukeun dasar-dasar téoritis anu aya patalina jeung masalah nu rék ditalungtik.

3.2.2 Téhnik Obsérvasi

Obsérvasi mangrupa téhnik pikeun ngumpulkeun data kalawan miboga ciri-ciri anu leuwih husus upama dibandingkeun jeung téhnik lianna nya éta wawancara jeung kuisioner (Sugiyono, 2010:145). Obsérvasi teu diwatesan ngan ka manusa, tapi ogé bisa ka objék-objék alam nu aya di sabudeureunana. Obsérvasi dilaksanakeun langsung ku cara niténan struktural-sémotik (palaku; pakakas; waditra; prak-prakan; fungsi; ajén-ajén) Kasenian Bring-brung.

3.2.3 Téhnik Wawancara

Téhnik wawancara nya éta téknik anu dilaksanakeun ku cara komunikasi langsung jeung masarakat salaku informan. Téhnik wawancara digunakeun pikeun ngawawancara masarakat Ledeng anu patali jeung sajarah kana ngadegna Kasenian Bring-brung ogé hal-hal anu patali jeung Kasenian Bring-brung.

3.2.4 Téhnik Dokuméntasi

Téhnik dokuméntasi digunakeun pikeun ngarojong informasi data ngeunaan Kasenian Bring-brung. Anapon data-data anu didokumentasikeun ku panalungtik salila prosés ngumpulkeun data nya éta:

- 1) hasil panalungtikan langsung ka objék panalungtikan;
- 2) foto pakakas, waditra, prak-prakan; jeung
- 3) hasil ngawawancara ka dalang jeung sesepuh masarakat Ledeng.

Dumasar téhnik di luhur, ngumpulkeun data dilakukeun kalawan tahap-tahap saperti ieu di handap:

- 1) nyusun rarancang panalungtikan;
- 2) obsérvasi sarta ngumpulkeun data kalawan turun langsung ka lapangan;
- 3) ngayakeun wawancara; jeung
- 4) ngadokumentasikeun sarta ngainpentarisir data nu katimu.

3.3 Instrumén Panalungtikan

Instrumén panalungtikan nya éta sakabéh alat atawa cara anu digunakeun dina panalungtikan. Pikeun ngahontal tujuan panalungtikan, instrumén anu digunakeun dina ieu panalungtikan, nya éta: kaméra digital, *handycam*, jeung pedoman wawancara.

1) Kaméra Digital

Kaméra digital digunakeun pikeun ngadokuméntasikeun foto dina prak-prakan kasenian Bring-brung di Kalurahan Ledeng Kacamatan Cidadap Kota Bandung;

2) Handycam

Handycam digunakeun pikeun ngarékam *video* prak-prakan kasenian Bringbrung sarta ngumpulkeun data dina téhnik wawancara ka para seniman jeung aprésiator kasenian Bring-brung di Kalurahan Ledeng Kacamatan Cidadap Kota Bandung;

3) Pedoman Wawancara

Pedoman wawancara digunakeun pikeun ngawawancara para seniman kasenian Bring-brung di Kalurahan Ledeng Kacamatan Cidadap Kota

Dwi Komarasari, 2013

Kesenian Bring-Brung Di Kalurahan Ledeng Kacamatan Cidadap Kota Bandung Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMA
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Bandung. Anapon pedoman wawancara anu dipaké dina ieu panalungtikan nya éta:

Tabel. 3.1 Idéntitas Narasumber

Idéntitas Naeasumber
1) Wasta :
2) Tempat, Ping Gumelar :
3) Atikan :
4) Pakasaban :
5) Kalungguhan di Masarakat :
6) Alamat :

Tabel. 3.2 Format Wawancara

Format Wawancara
<ol style="list-style-type: none"> 1) Saha jenengan Bapa téh sareng kalungguhan dina grup kasenian Bring-brung salaku naon? 2) Kumaha sajarah Kasenian Bring-brung di Kalurahan Ledeng? 3) Kumaha prak-prakan kasenian Bring-brung téh? 4) Naha aya ritual husus sateuacan prakna ieu kasenian? 5) Dimana digelarkeunna pintonan kasenian Bring-brung? Naha di lebet atawa di luar rohangsan? 6) Saha waé nu tiasa ngiringan jeung saha waé nu teu tiasa ngirinan dina ieu kasenian? 7) Naon waé pakakas atawa <i>properti</i> nu digunakeun dina kasenian Bring-brung? 8) Saha waé seniman nu aya di kasenian Bring-brung? 9) Simbol-simbol naon waé nu aya dina pakakas atawa <i>properti</i> kasenian Bring-brung? 10) Ajén falsafah naon waé nu aya dina kasenian Bring-brung?

- 11) Ti iraha Bapa tiasa kana kasenian Bring-brung? naha turun-timurun tina sepuh atanapi tiasa nyalira?
- 12) Kumaha prosés *pewarisan* ieu kasenian kanggo kapayunna?

3.4 Lokasi jeung Sumber Data

Lokasi panalungtikan mangrupa tempat panalungtik ngalakukeun panalungtikan jeung nganalisis bahan panalungtikan. Ieu panalungtikan dilaksanakeun di RW 04 Kalurahan Ledeng Kacamatan Cidadap Kota Bandung. Kalurahan Ledeng mangrupa dataran luhur 750 m dpl, legana 3,134 Ha, sarta curah hujan rata-rata 1100 mm/thn. Sacara géografis, wates wilayah Kalurahan Ledeng nya éta: beulah kulon Kacamatan Sukasari, beulah kalér Bandung Barat, beulah wétan Kacamatan Coblong jeung Kabupatén Bandung Barat, sarta beulah kidul Kacamatan Coblong.



Gambar 3.1 Peta Kacamatan Cidadap

Dwi Komarasari, 2013

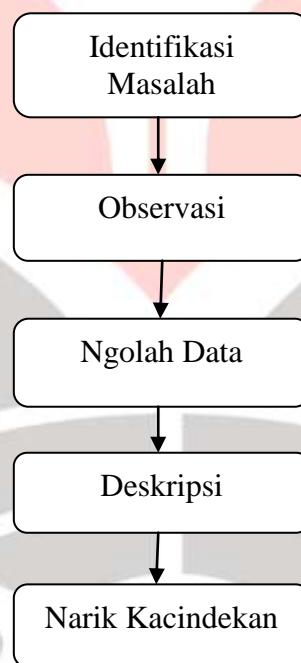
Kesenian Bring-Brung Di Kalurahan Ledeng Kacamatan Cidadap Kota Bandung Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMA
Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Dina ieu panalungtikan, sumber data digunakeun pikeun nyangking data nu ditalungtik. Data bisa mangrupa carita lisan atawa tulisan. Salian ti éta, ogé maké sumber data lapangan ku cara wawancara langsung ka narasumber atawa masarakat Ledeng, hususna ka Dalang Kasenian Bring-brung, umumna sesepuh masarakat Ledeng kalayan katangtuan: 1) pituin urang Ledeng, 2) umur sakurang-kurangna 40 taun, 3) apal kana sajarah atawa Kasenian Bring-brung.

Ku kituna, nu dijadikeun sampel total dina ieu panalungtikan nya éta grup Kasenian Bring-brung nu aya di RW 04 Kalurahan Ledeng.

3.5 Desain Panalungtikan

Léngkah-léngkah nyusun ieu panalungtikan bisa dititenan dina bagan ieu di handap:



Bagan 3.1 Desain panalungtikan

3.6 Wangenan Oprasional

Judul ieu panalungtikan nya éta “Kasenian Bring-brung di Kalurahan Ledeng Kacamatan Cidadap Kota Bandung pikeun Bahan Pangajaran Maca di SMA (ulikan struktural-sémiotik)”. Sangkan aya gambaran tina ieu judul, perlu dijéntrékeun wangenan-wangenan istilah dina ieu panalungtikan nya éta:

- 1) Kasenian

Kasenian nya èta salah sahiji bagèan tina tujuh unsur budaya sacara *universal*. Kasenian bisa dicindekkeun nya èta adu manis antara gagasan (*idea*), kgiatan sosial (*activities*) atawa laku lampah manusa dina seni jeung benda-benda seni (*artefak*), salaku pangrojong kana kasenian.

- 2) Bring-brung

Bringbrung nya èta wangun kasenian Sunda nu mangrupa adumanis dua jenis alat musik (waditra) antara tarebang jeung dog-dog

- 3) Pangajaran Basa Sunda

Pangajaran Basa Sunda mangrupa prosès interaksi antara guru jeung siswa sarta bahan ajar dina hiji lingkungan diajar pikeun ngahontal hiji tujuan, dina pangajaran basa sunda.

- 4) Maca

Maca nya èta prosès diajar anu komplèks lantaran ngalibatkeun kgiatan fisik jeung mèntal.

- 5) Élmu/ulikan Struktural-Semiotik

Élmu/ulikan Struktural-Semiotik nya èta èlmu anu nalungtik ngeunaan lambang atawa tanda anu raket patalina jeung sistem katut lambang dina kahirupan manusia.

3.7 Léngkah-léngkah Panalungtikan

Léngkah-léngkah dina ieu panalungtikan dibagi kana opat tahapan, nya éta:

- 1) léngkah tatahar;
- 2) léngkah ngumpulkeun data;
- 3) léngkah ngolah data; jeung
- 4) léngkah nyusun laporan.

3.7.1 Léngkah Tatahar

Léngkah mimiti dina ieu panalungtikan nya éta:

- 1) ngajukeun judul panalungtikan;
- 2) ngumpulkeun sumber bahan kajian;
- 3) nangtukeun masalah jeung objék panalungtikan;
- 4) nyieun proposal panalungtikan;
- 5) ngaréngsékeun surat ijin panalungtikan; jeung
- 6) konsultasi ka dosén pangaping.

3.7.2 Léngkah Ngumpulkeun Data

Léngkah pikeun ngumpulkeun data-data dina ieu panalungtikan nya éta:

- 1) niténan sarta ngumpulkeun data sacara obsérvasi langsung dina waktu aya pagelaran kasenian Bringbrung di désa Rancakalong;
- 2) ngadokuméntasikeun sarta ngainventarisir data nu aya di lapangan; jeung
- 3) ngayakeun wawancara ka seniman jeung *apréziator* kasenian Bringbrung.

3.7.3 Léngkah Ngolah Data

Léngkah ngolah data dina ieu panalungtikan nya éta:

- 1) mariksa sarta niténan data-data anu geus kakumpulkeun;
- 2) milihan data nu kapaké pikeun nyusun laporan;
- 3) nganalisis jeung ngadéskripsiikeun data; jeung
- 4) nyieun kacindekan tina data nu geus kapaluruh.

3.7.4 Léngkah Nyusun Laporan

Léngkah nyusun laporan mangrupa léngkah pamungkas dina ieu panalungtikan sabada hasil panalungtikan dipasing-pasing jeung dianalisis tepi ka jadi informasi anu bisa disusun dina wangun déskriptif. Satuluyna ieu laporan disusun sacara sistematis dina wangun skripsi